

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 18818

Tarih : 02.07.2026

10/4355

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ankara'da yapılacak olan NATO zirvesi dolayısıyla şehirde adı konulmamış olağanüstü halin gündeme getirilmesi ve NATO öncesi gözaltına alınıp tutuklanan muhaliflerin protesto haklarının savunulması amacıyla Anayasa'nın 98'inci İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Gülüstan KILIÇ KOÇYİĞİT

Grup Başkanvekili

Kars Milletvekili

Sezai TEMELLİ

Grup Başkanvekili

Muş Milletvekili

GEREKÇE

Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO), 4 Nisan 1949'da, İkinci Dünya Savaşı sonrasında oluşan iki kutuplu uluslararası sistemde ABD öncülüğünde kuruldu. Resmi gerekçe, üye ülkelerin ortak savunmasını sağlamak ve olası Sovyet saldırılarına karşı güvenliği tesis etmektir ancak NATO, yalnızca askeri bir savunma örgütü değil; kapitalist dünyanın siyasal, ekonomik ve askeri çıkarlarını korumak amacıyla oluşturulmuş emperyalist bir ittifak olarak gelişti.

NATO, özellikle Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra, varlık gerekçesini yeniden tanımlayarak Balkanlar, Afganistan, Libya ve dünyanın farklı bölgelerinde askeri operasyonlar yürüttü. ABD ve batılı kapitalist devletlerin küresel siyasal ve ekonomik üstünlüğünü sürdürmek, enerji kaynakları, ticaret yolları ve stratejik bölgeler üzerinde denetimi güçlendirmek, emperyalist müdahalelere askeri meşruiyet kazandırmak gibi, barışı koruyan değil; savaşları, silahlanmayı ve uluslararası gerilimleri besleyen bir askeri blok niteliği kazandı.

Türkiye'nin NATO'ya üyeliği, 18 Şubat 1952 tarihinde gerçekleşse de buradaki en belirleyici rolün 1950 yılında Türkiye'nin Kore Savaşı'na asker göndermesiyle kesinleştiği bilinmektedir.

Türkiye'nin NATO üyeliğiyle birlikte ülke, Soğuk Savaş boyunca ABD'nin bölgesel stratejisinin önemli bir parçası haline geldi. Askeri üsler, istihbarat faaliyetleri ve savunma politikaları büyük ölçüde NATO konseptine göre şekillendirildi. Bu süreç, Türkiye'nin dış politikasını yönlendirirken, ülkenin emperyalist güçler arasındaki rekabetin önemli bir cephesi haline gelmesine yol açtı.

NATO üyeliğiyle birlikte yalnızca dış politika değil, iç siyaset de etkilendi. Güvenlik eksenli yaklaşımlar demokratikleşme süreçlerinin önüne geçti, olağanüstü yönetim anlayışları ve militarist politikalar toplumsal yaşam üzerinde belirleyici oldu.

Bugün dünyanın karşı karşıya olduğu temel sorunlar, savaşlar, göç, iklim krizi, yoksulluk ve eşitsizlik ise, bu sorunların hiçbir askeri blokların genişlemesiyle çözülemez. Tam tersine, silahlanma yarışının derinleşmesi, uluslararası gerilimlerin artması ve kaynakların savaşa ayrılması, halkların ortak geleceğini tehdit etmektedir. Savaş siyasetini derinleştiren askeri blokların rekabeti değil; halkların eşit, özgür ve onurlu yaşamını esas alan yeni bir uluslararası barış düzeninin inşa edilmesi insanlık tarihinin en önemli atılımlarından biri olacaktır.

36.NATO zirvesi 7-8 Temmuz 2026 tarihlerinde Ankara'da gerçekleştirilecektir. Zirve'nin aylar öncesinde şehirde adı konulmamış bir olağanüstü hâl ilan edilmiş, toplantı ve gösteri yürüyüşleri yasaklanmaya, sokaklar boşaltılmaya, her adım başında güvenlik güçleri kimlik sorgulaması yapmaya, kamu çalışanları idari izne çıkarılmaya başlanmıştır. Bunların yanında TBMM de çalışma takvimini NATO zirvesine göre revize etmiş, o hafta çalışmama kararı almıştır.

Bütün bunlar yetmezmiş gibi, zirve öncesinde birçok siyasetçi, sendikacı, demokratik kitle örgütü temsilcisi ve yurttaş 23 Haziran 2026 tarihinde sabah baskınlarıyla gözaltına alınmış, 118 kişi tutuklanmış, 24 kişi adli kontrol cezası almıştır. NATO'yu protesto etmek suç olamayacağı gibi tüm yurttaşların en demokratik hakkıdır. İktidar, NATO liderlerine steril bir başkent sunabilmek için Ankara'yı dev bir gözaltı merkezine çevirmiştir.

Demokratik toplumlarda ifade özgürlüğü, örgütlenme hakkı ve barışçıl toplantı ve gösteri hakkı anayasal güvenceler altında bulunan temel haklardır. Güvenlik gerekçeleri öne sürülerek bu

hakların geniş ve ölçüsüz biçimde sınırlandırılması, zaten yara almış olan toplumsal barışı ve demokratik siyaseti daha da zedeleyecektir.

Birkaç günlük NATO Zirvesi için yapılan harcamaların 12 milyar liraya yaklaştığı bilinmektedir. Halktan fedakârlık isteyenler, emekçilere, emeklilere, gençlere kaynak olmadığını söyleyenler söz konusu zirve olunca milyarları bir çırpıda harcayabilmektedir. NATO liderlerine halkların gerçek yaşamını değil, özenle hazırlanmış bir vitrini göstermek için bu ekonomik kaynaklar kullanılmıştır.

Bu gerekçelerle TBMM, NATO'ya karşı ülkenin her yerinden yükselen protesto seslerine duyarsız kalmamalı, yurttaşların en demokratik hakkı olan protesto hakkını savunmak amacıyla bir araştırma komisyonu kurmalıdır.